

امارت اسلامی افغانستان
وزارت ارشاد، حج و اوقاف
ریاست ارشاد و انسجام امور مساجد
آمریت ارشاد و دعوت
مدیریت عمومی تنظیم خطبه ها

رهنمای خطبه روزجمعه مؤرخ: ۱۴۴۳/۱۱/۴ هجری قمری مطابق ۱۴۰۱/۳/۱۳ هجری شمسی

فضیلت حرمین شریفین (مکه مکرمه و مدینه منوره)

إن الحمد لله ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، ومن يضل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله. أما بعد:

قال الله عزوجل في محكم كتابه أعوذ بالله من الشيطان الرجيم: {إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ} آل عمران: (۹۶، ۹۷)

الف / فضیلت مکه مکرمه:

الله تعالی جل جلاله مکه مکرمه را به تمام شهرها و نقاط مختلف زمین فضیلت و برتری داده است که در فضیلت مکه مکرمه آیات زیادی دلالت میکند.

قبله مسلمانان در مکه مکرمه قرار دارد که مسلمانها از نقاط مختلف زمین در پنج وقت نماز روی خود را به طرف آن میگردانند و همچنان بعد از مرگ به مسلمانان امر شده است که روی مرده مسلمان را به طرف قبله بگردانند.

در مکه مکرمه شعائر دینی و جاهای وجود دارد که در باره آن آیات قرآن و احادیث رسول الله صلی الله علیه وسلم صراحت دارد، مانند: صفا، مروه، مقام ابراهیم، مسجد الحرام، ملتزم، حجرالاسود، رکن یمانی و عرفات .

الله تعالی جل جلاله میفرماید: {إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ . فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا} آل عمران: (۹۶-۹۷)

طوریکه الله تعالی میفرماید: {إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ...} البقرة: (۱۵۸)

{وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} البقرة: (۱۲۵)

در حدیث شریف چنین آمده است: (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَدَعَا لَهَا وَحَرَّمَتُ الْمَدِينَةَ كَمَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمَ مَكَّةَ وَدَعَوْتُ لَهَا فِي مُدَّهَا وَصَاعِهَا مِثْلَ مَا دَعَا إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِمَكَّةَ) صحیح البخاری ترجمه: عبدالله بن زید بن عاصم رضی الله عنه از پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت کرده، که رسول الله صلی الله علیه وسلم چنین فرمود: ابراهیم مکه را حرمت نهاد و برای آن دعا کرده و من نیز همچنان که ابراهیم علیه السلام مکه

را حرمت و کرامت بخشیده بود، مدینه را حرمت نهادم و برای افزایش محصول آن دعا کردم چنانچه ابراهیم برای مکه دعا کرد.

در حدیث دیگری آمده است: (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيٍّ بْنِ حَمْرَاءَ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاقِفًا عَلَى الْحَزْوَرَةِ فَقَالَ: (وَاللَّهِ إِنَّكَ لَخَيْرُ أَرْضِ اللَّهِ، وَأَحَبُّ أَرْضِ اللَّهِ إِلَيَّ، وَلَوْلَا أَنِّي أُخْرِجْتُ مِنْكَ مَا خَرَجْتُ). سنن الترمذی، ابن ماجه

ترجمه: عبدالله ابن عدی رضی الله عنه میفرماید که رسول الله صلی الله علیه وسلم را دیدم در مقام (حزوره) ایستاده است و این چنین فرمودند: ای مکه قسم به پروردگار که تو به نزد پروردگار بهترین نقطه زمین هستی و به الله جل جلاله محبوب هستی، اگر مردم مرا به زور بیرون نمی کردند من از بیرون نمی شدم .

ثواب اعمال و عبادات در مکه مکرمه نسبت به دیگر شهرها و اماکن زیادتر است و ثواب واجریک رکعت نماز در این شهر مقدس معادل یکصد هزار رکعت نماز در غیر آن می باشد.

(عن ابی هریره رضی الله عنه أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال: (عن أبي هريرة رضي الله عنه، أن النبي صلی الله علیه وسلم، قَالَ: صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ، إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ). متفق عليه

و زاد أحمد وابن ماجه: (وَصَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ، أَفْضَلُ مِنْ مِئَةِ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ) مسند أحمد / سنن ابن ماجه

ترجمه: پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند یک نماز در مسجد من بهتر از هزار نماز در غیر آن ماسواى مسجد الحرام.

در روایت ابن ماجه آمده است یک نماز در مسجد الحرام بهتر است از صد هزار نماز در دیگر مساجد است

حرمت و احترام مکه مکرمه :

حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنهما در روایتی میگوید که رسول الله صلی الله علیه وسلم در روز فتح مکه فرمودند: (فَإِنَّ هَذَا بَلَدٌ حَرَّمَ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَهُوَ حَرَامٌ بِحُزْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَجَلَّ الْقِتَالُ فِيهِ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَمْ يَجَلَّ لِي إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُزْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُعْضَدُ شَوْكُهُ وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهُ وَلَا يَلْتَقِطُ لُقْطَتَهُ إِلَّا مَنْ عَرَفَهَا، وَلَا يُخْتَلَى خِلَاهَا) صحيح البخاري

ترجمه: الله جل جلاله در وقت پیدایش آسمان و زمین این شهر مکه را کرامت و حرمت نصیب کرده که تا روز قیامت حرمت و احترام آن باقی است. یقیناً در این شهر جنگ به هیچ کس پیش از من حلال نبود و برای من فقط یک ساعت حلال شد و بعد حرمت آن تا روز قیامت به حال خود باقیست. درخت این شهر قطع کرده نمی شود و شکار هم در آن جواز ندارد و اموال یافته شده را اجازه گرفتن نیست مگر به خاطر اعلان و قطع کردن گیاهان آن ممنوع میباشد.

در مکه مکرمه ارتکاب گناه جزای سنگین دارد:

همچنان جزاء، عقاب ارتکاب گناه و معصیت در این شهر مبارک و محوطه حرم مبارک نسبت به دیگر شهرها و مناطق زیادتر و بیشتر است کسی که در مکه مکرمه و یا مدینه منوره به بدعت یا الحاد بگراید عذاب چند برابر خواهد دید.

چنانچه خداوند میفرماید: {إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءَ الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَن يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِن عَذَابِ أَلِيمٍ} الحج: (۲۵)

ترجمه: بی گمان کسانی که کفر می ورزند و از راه خدا و از مسجد الحرام بازمی دارند که آن را برای همه مردمان اعم از کسانی که در آنجا زندگی می کنند و یا از نقاط دیگر بدان وارد می شوند یکسان نموده ایم همچنین کسانی که با توصل به ظلم در آن سرزمین مرتکب خلاف می گردند، عذاب دردناکی بدیشان می چشانیم.

حضرت عبدالله ابن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم در روز فتح مکه فرموده است: (ان هذا البلد حرمة امور يوم خلق السموات والارض فهو حرام بحرمة الي يوم القيامة) بخاری

ترجمه: خداوند در روز خلق آسمانها و زمین این شهر را کرامت بخشیده است و تا روز قیامت به حرمت خداوند حرام شده است.

عن ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال حرم الله مكة فلم تحل لاحد قبلي ولا بعدى احلت لي ساعة من نهار) بخاری

ترجمه: پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود که مکه مکرمه را حرام قرار داده و حلال نیست به هیچ فردی قبل از من و بعد از من و برای من یک ساعت از روز حلال قرار داده شد.

در حدیث دیگری آمده است: (عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَالَ أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ وَمُبْتَغٍ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَمُظْلَبٌ دَمِ امْرِيٍّ بغيرِ حَقِّ لِيُهْرِيَقَ دَمَهُ) صحيح البخاري

ترجمه: از ابن عباس رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: مبعوض ترین انسان ها به نزد پروردگار سه گروه است: الحاد کننده (کسی که از روی ستم مرتکب کجروی شود)، ایجاد کننده طریقه جاهلیت در اسلام، رفتن در پی یک انسان بخاطر ریختن خون آن به ناحق.

در حدیث دیگری آمده است: (عَنْ عَيَّاشِ بْنِ أَبِي رَبِيعَةَ الْمُخْزُومِيِّ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (لَا تَزَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ بِخَيْرٍ، مَا عَظَّمُوا هَذِهِ الْحُرْمَةَ، حَقَّ تَعْظِيمِهَا، فَإِذَا ضَيَّعُوا ذَلِكَ ، هَلَكُوا). سنن ابن ماجه

ترجمه: پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند امت من بخیر میباشد تا وقتی که حرمت این مکان را طوریکه مناسب است بزرگ بشمارند و وقتی که حرمت این مکان را ضایع کنند هلاک میشوند.

فضایل مدینه منوره:

مدینه منوره فضایل زیادی دارد و شهری است که در نزد خدا و رسول او از مکانت و درجه بلندی برخوردار است، دعای حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم برای مدینه و اهل آن این را ثابت می سازد که این شهر خیر دنیا و آخرت را در بردارد.

در مدینه منوره جایی است که نبی علیه السلام آن را باغچه ای از باغچه های جنت گفتند.

(عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ) صحيح مسلم

ترجمه: در میان خانه و منبر من باغچه ای از باغچه های جنت است.

رسول الله صلى الله عليه وسلم در دعای خود مدینه منوره را برای ساکنین آن ثابت میکند که این شهر از دنیا و آخرت بهتریست دارد

دریک حدیث شریف آمده: (عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - اللَّهُمَّ اجْعَلْ بِالْمَدِينَةِ ضِعْفِي مَا بِمَكَّةَ مِنَ الْبَرَكَاتِ) رواه مسلم

ترجمه: از حضرت انس ابن مالک رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده: ای الله جل جلاله بگردان هر آنچه که در مدینه است دوبرابر برکتی که در مکه است.

از ام المؤمنین عایشه رضی الله عنها روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: (اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَمَا حَبَّبْتَ إِلَيْنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ، وَانْقُلْ حُمَاهَا إِلَيَّ الْجُحْفَةَ) البخاری کتاب الدعوات

ترجمه: خداوندا مدینه را مانند مکه و یا بیشتر از آن به ما محبوب گردان و در پیمانمانه و مدمان برکت انداز و آنرا از امراض و بیماری ها در امان داشته و تب آن را به جحفه انتقال فرما.

مدینه منوره زمینی است که در آخر الزمان اهل ایمان در آن جمع میشوند و جای برای اهل ایمان است، در حدیث شریف آمده: (عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِنَّ الْإِيمَانَ لَيَأْتِرُ إِلَى الْمَدِينَةِ كَمَا تَأْتِرُ الْحَيَّةُ إِلَى جُحْرِهَا) صحيح البخاری

ترجمه: در آخر زمان اهل ایمان به مدینه منوره چنان جمع میشوند مانند جمع شدن مار به سوراخ خود.

در شهر مدینه سکونت زیاد فضیلت دارد. کسیکه سکونت را در شهر مدینه اختیار کند و در برابر سختی، مشقت و مشکلات صبر کند و در مدینه وفات کند پیغمبر علیه السلام در روز قیامت وی را شفاعت میکند.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: (لَا يَصْبِرُ عَلَى لَأَوَاءِ الْمَدِينَةِ وَشِدَّتِهَا أَحَدٌ إِلَّا كُنْتُ لَهُ شَفِيعًا أَوْ شَهِيدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) صحيح مسلم ، سنن الترمذي

ترجمه: ابوهریره رضی الله عنه میگوید که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده: هر کسی از امت من به سختی به مدینه منوره رفت و در آنجا در برابر هر نوع تکلیف و مشقت صبر کرد من در روز قیامت او را شفاعت و شهادت میکنم.

عَنْ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (مَنْ اسْتَطَاعَ أَنْ يَمُوتَ بِالْمَدِينَةِ فَلَيْمُتَ بِهَا، فَإِنِّي أَشْفَعُ لِمَنْ يَمُوتُ بِهَا) سنن الترمذي

ترجمه: کسیکه توان دارد که در مدینه منوره وفات شود، و در آن جا وفات شد من کسی را شفاعت میکنم که در مدینه وفات شده باشد.

مدینه منوره شهری است که انسان های نا کاره را از خود دور میکند.

در یک حدیث آمده است: (عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ - رضي الله عنه - أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ زَمَانٌ يَدْعُو الرَّجُلَ ابْنَ عَمِّهِ وَقَرِيبَهُ هَلُمَّ إِلَى الرَّخَاءِ هَلُمَّ إِلَى الرَّخَاءِ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَخْرُجُ مِنْهُمْ أَحَدٌ رَغْبَةً عَنْهَا إِلَّا أَخْلَفَ اللَّهُ فِيهَا خَيْرًا مِنْهُ إِلَّا إِنْ الْمَدِينَةَ كَالْكَبِيرِ تُخْرَجُ الْخَبِيثَاتُ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَنْفِي الْمَدِينَةَ شِرَارَهَا كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ الْخَبِيثَاتُ) صحيح مسلم

ترجمه: به مردم زمانه ای فرا میرسد که یک شخص همراهی پسر کاکا، اقارب خویش را دعوت و وی را میگوید بیا به سوی فراخی بیا به سوی فراخی مدینه منوره برای او بسیار خوب جای است اگر او فهمید و رفت. قسم است مرا به آن ذاتی که روح من درست بلا کیف اوست از مدینه منوره کسی بیرون نمی شود مگر به اینجا الله بهترین انسان را می آورد، بدون شک مدینه منوره به مانند آهنگری است که خبثات آهن را دور میکند، قیامت تا هنگامی قائم نمی شود که مدینه منوره مردمان بیکاره را از خود دور کند مانند آهنگری که خبثات و زنگ را از آهن دور میکند. همچنان در صحیح البخاری و مسلم از حضرت انس رضی الله عنه روایت شده که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: (لَيْسَ مِنْ بَلَدٍ إِلَّا سَيَطُوهُ الدَّجَالُ إِلَّا مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ؛ وَلَيْسَ نَفْبٌ مِنْ أَنْقَابِهِمَا إِلَّا عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ صَافِينَ تَحْرُسُهُمَا ، فَيَنْزِلُ بِالسَّبْحَةِ، فَتَرْجُفُ الْمَدِينَةُ ثَلَاثَ رَجَعَاتٍ، يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْهَا كُلَّ كَافِرٍ وَمُنَافِقٍ) صحيح مسلم

ترجمه: در هر شهر به جز مکه و مدینه دجال داخل می شود، و بر راه ها و دروازه های مدینه فرشتگان صف بسته ایستاده استند و از مدینه حراست می نمایند، دجال در شوره خاکی فرود می آید و مدینه سه مرتبه می جنبد و هر کافر و منافق از آن بیرون شده به طرف دجال می روند.

همان گونه کسی که مدینه منوره را به چشم حقیر ببیند الله او را محو میکند و کسی که مدینه منوره و ساکنین او را فریب و مکر دهد مانند نمکی که در آب انداخته شود آب میشود.

در حدیثی آمده: (عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ - رضي الله عنه - قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - مَنْ أَرَادَ أَهْلَهَا بِسُوءٍ يُرِيدُ الْمَدِينَةَ أَذَابَهُ اللَّهُ كَمَا يَذُوبُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ) صحيح مسلم

ترجمه: از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده کسی که ساکنین مدینه را به چشم بد نگاه کند الله تعالی او را چنین محو میکند مانند محو شدن نمک در آب.

بعضی از فضائل مدینه منوره:

- ۱- محبت رسول الله صلی الله علیه وسلم با مدینه منوره.
- ۲- موجودیت مرقد مطهر رسول الله صلی الله علیه وسلم در مدینه منوره.
- ۳- موجودیت مسجد نبوی در مدینه منوره.
- ۴- مدینه منوره سرزمین هجرت و منبع سنت بوده .
- ۵- قرار داشتن باغی از باغ های جنت در مسجد نبوی.
- ۶- هرکسی که به اهل مدینه خدعه و فریب نماید مانند نمک آب شده از بین میرود.
- ۷- کسی که اهل مدینه را در خوف بیندازد خداوند لعنتش کرده و فرض و نفل آن را نمی پذیرد.
- ۸- چندین برابر نمودن پاداش نماز در مسجد نبوی .
- ۹- مدینه منوره از دجال و طاعون مصئون می باشد.

۱۰- سکونت در مدینه منوره علامه ایمان و کسیکه در مدینه منوره فوت نماید، پیامبر صلی الله علیه وسلم شفاعت وی را می کند.

۱۱- مدینه منوره مرکز غزوات اسلامی بوده و جای زندگی پیغمبر علیه السلام .

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته